

Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством

інші розпорядження повноважних органів щодо операцій, які призводять до змін у власному капіталі, заповнений Баланс (Звіт про фінансовий стан) за звітний рік (форма № 1), заповнений Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за звітний рік (форма № 2), Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5), дані аналітичного й синтетичного обліку (оборотні) рахунків класу 4 «Власний капітал та забезпечення зобов'язань».

Інформації про власний капітал, що наводиться у формі № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» і формі № 4 «Звіт про власний капітал», недостатньо для зовнішніх і внутрішніх користувачів, адже з наведених даних невідомо скільки і яких акцій має підприємство, яка їх ціна тощо. Тому у формі № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» повинна розкриватися інформація про призначення та умови використання кожного елементу власного капіталу.

Підприємства, які не є акціонерними товариствами, наводять у примітках до фінансових звітів інформацію про: розподіл часток статутного капіталу між власниками; права, привілеї або обмеження щодо цих часток; зміни у складі часток власників у статутному капіталі [1, с. 264].

Отже, заключним етапом у системі бухгалтерського обліку є складання фінансової звітності, яка узагальнює і систематизує інформацію про діяльність підприємства та яка необхідна усім зацікавленим користувачам для прийняття ефективних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Бондар М.І., Верига Ю.А., Орищенко М.М. Звітність підприємства: підручник. К.: ЦУЛ, 2015. 570 с.
2. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України № 433 від 28 березня 2013 р. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

Ходзицька В. В.

канд. екон. наук., доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

**ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАЦІЙ: ОСОБЛИВОСТІ
ФІНАНСОВОГО ТА УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ**

Останні півтора століття розвитку ринкових відносин і форм власності характеризуються швидким розповсюдженням і удосконаленням процесів корпоратизації. Корпоративна форма власності трансформується і підпорядковується сучасним тенденціям і викликам економіки. Насамперед йдеться про інтеграційні, глобалізаційні процеси, інтернаціоналізацію економіки та перехід світової економіки до нового устрою – «постіндустріальної» економіки. Сучасний ринок все більше набуває характеру олігополістичної структури, активно створюються суперкорпорації і вже говорять про завершення формування світової «економіки корпорацій».[1] Не минули ці тенденції й Україну, проте ще й досі у вітчизняному правовому полі однозначно не визначено трактування корпорації та її сутності, мають місце

Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством

законодавчі колізії та суперечності. Такий стан справ підтверджує надзвичайну актуальність дослідження й аналізу окремих дефініцій, що стосуються корпорацій і корпоративної власності.

Підвищення рівня інтегрованості українського бізнесу у глобальну економіку призводить до уніфікації обліково аналітичних процедур та процесів складання звітності і не лише за рахунок впровадження міжнародних стандартів, а також з урахуванням вимог міжнародних фондових бірж, кредитних установ. Результати діяльності українських підприємств повинні ставати все більш зрозумілими для іноземних користувачів. При цьому процес видозмінення звітних форм є ще далеко незавершеним і, на нашу думку, не повинен передбачати виключно впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності. Крім того, основою обґрунтування напрямів реформування звітності повинна стати чітка ідентифікація вимог, які існують в даний час до звітності підприємства, та їх врахування в процесі реорганізації процедур формування звітних показників.[2]

В умовах значної «розпорошеності» капіталу, тобто коли корпорація заснована великою кількістю акціонерів, кожен з яких володіє лише незначною частиною акціонерного капіталу, «поступка» акціонерами важелів контролю її діяльності призводить до поділу функцій володіння та управління. Для великих корпорацій відкритого типу дана розпорошеність капіталу є швидше нормою, ніж винятком.

Поділ функцій володіння і контролю діяльності корпорації не представляло б жодних серйозних проблем, якби інтереси власників і менеджерів повністю збігалися. Однак є всі підстави припускати, що дані інтереси розходяться. По-перше, менеджери відчують вплив цілого ряду чинників – таких як розмір корпорації або влада і престиж, пов'язані з займаними ними становищем, – які не мають прямого відношення до інтересів акціонерів. Ці міркування можуть привести менеджерів до прийняття рішень, які не тільки не будуть відповідати інтересам акціонерів, але можуть і зашкодити їм. По-друге, відрізняються один від одного форма і розмір матеріальної винагороди, які отримують менеджери і власники корпорації. Менеджерам традиційно гарантується винагорода у формі заробітної плати, у той час як акціонери можуть претендувати на ту частину прибутку, яка залишається після того, як корпорація відзвітує за всіма своїми зобов'язаннями. Неможливість пов'язати ці дві форми винагороди закладена в самій їхній природі, хоч і вжито багато зусиль в цьому напрямку: менеджерам нараховувалося винагороду у формі акцій корпорації, опціонів, а також робилися спроби пов'язати рівень їх заробітної плати з рівнем курсової вартості акцій.[3]

Побудова в компанії системи обліку з метою управління її бізнесом (система управлінського обліку) є аналогічною до постановки фінансового (бухгалтерського обліку) і реалізується схожими етапами, а експлуатація впровадженої системи управлінського обліку регламентується документами, які за змістом аналогічні документам, що регламентують практику бухгалтерського

обліку.

Проте, існує суттєва відмінність у статусі цих документів: бухгалтерський облік і звітність регламентуються загальноприйнятими зовнішніми по відношенню до компанії стандартами (в Україні це, в першу чергу, П(с)БО), а система управлінського обліку працює виключно на засадах внутрішньо фірмових стандартів. Якщо основна мета облікової політики бухгалтерського обліку – це вибір і документальне закріплення обраного конкретною компанією одного з допустимих загальними стандартами способу ведення обліку, то призначення управлінської облікової політики є значно ширшим.[4] При розробці управлінської облікової політики необхідно брати до уваги також світовий досвід, відображений у міжнародних стандартах фінансової звітності, та досвід власне розробників системи управлінського обліку стосовно особливостей бізнесу конкретної компанії. Незважаючи на зростання інтеграції світових ринків капіталу, існують суттєві відмінності між правилами обліку, які визначають форму і порядок інформування акціонерів, кредиторів та інших учасників ринку.[5]

Таким чином, сьогодні розвиток звітності підприємства в основному пов'язаний із збільшенням кількості звітів, розширенні їх функціонального призначення. Всі ці процеси відбуваються у відповідь на вимоги зовнішнього та внутрішнього середовища. Основні вимоги пов'язані з необхідністю розуміння ролі окремого підприємства у соціально-економічному розвитку країни в цілому. Саме такий аспект цікавить, перш за все, зовнішніх користувачів (державних та місцевих органів влади та громад, кредиторів та інвесторів, партнерів та акціонерів, працівників), однак є важливим і для керівництва підприємства, особливо, в процесі обґрунтування стратегій стійкого розвитку, обґрунтування якої потребує все більшого обсягу інформації і не відособлено фінансової, а у взаємозв'язку з іншими показниками. Також невирішеною в методичному плані залишається проблема оцінювання зміни вартісних характеристик звітності та періодичності проведення коригування.

Список використаних джерел:

1. Барановська Т.В. Облікова політика: рівні, суб'єкти, складові. *Вісник ЖДТУ. Економічні науки*. Житомир, 2003. № 3 (25). С. 18–26.
2. Бухгалтерський облік за національними стандартами: підручник / за ред. З.В.Задорожного. Тернопіль: Економічна думка, 2013. 236 с.
3. Величко О. Г., Голов С. Ф. Бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні: навч.посібник. Дніпропетровськ.: ТОВ «Баланс-Клуб», 2012. 768 с.
4. Войнаренко М. П., Пономарьова Н. А., Замазій О. В. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 488 с.
5. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: навч.посіб. Київ: Екаунтінг, 2015. 384 с.